

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Naš ponos

Na dobro sadje sedajo zelo rade ose, ne sicer zato, da bi ga ohranile, pač pa da bi ga pojedle. Dobro je, zato ga ne privoščijo drugim.

Tako je tudi z Jugoslovansko strokovno zvezo. Ko bi ne bila dobra, bi se ne bilo že toliko strupenih žrel nad njo polomilo. Mislili so in še mislijo, da je to neka »banda« slabičev, kakor jo imajo okoli sebe politični kristjani. Pa so se zmotili. Odkar so odšli iz zveze iskalec samih sebe in odkar natolcujejo »slepici« zvezo komunizma in drugih za kapitaliste slabovestnih lastnosti — od tedaj krščansko socialistična delavska organizacija stalno raste in se notranje neprenehoma krepi. Zaveš združenja v Jugoslovanski strokovni zvezi je danes kljub vsem protivnim nastopom živahnější, kakor je bila. Kletev protivnikov je postala blagoslov. Kakor se vidi, se vračajo prastari časi. Le tako naprej!

Kdo bi bil svoje dni mislil, da bo Jugoslovanska strokovna zveza prišla do krasnih skupinskih praporov, posvečenih Bogu in napredku delavstva! To dejstvo zopet kaže, da obrekovanja nasprotnikov ne drže. Delavstvo jim ne verjame in verjeti ne more!

Ker je organizacija dobra in se vedno izpopolnjuje, nekaterim ne gre v glavo, kako je to mogoče, ker so oni proti. Ne pomislijo pa, da se niti sonce okoli njih ne suče, če tudi počivajo v raznih udobnih in za enkrat dobro zavarovanih ležiščih.

Čudovito je pa posebno to, da bi ti naši narobe zagovorniki radi videli, da bi mi postali komunisti, da bi laže udarili po nas. Seveda se jim ta želja ne bo uresničila, razen če proglase Leno XIII., ki je izdal kot poglavar katoliške Cerkve veliko okrožnico o delavskem vprašanju, za komunista. Če je bil on komunist, potem smo tudi mi komunisti. Saj je znano, da so bili celo »katoliški« kapitalisti proti Leonovi okrožnici, češ da se preveč približuje Marksovemu komunizmu. Današnji častilci kapitalizma bi pa danes najrajši zamolčali omiljeno okrožnico Pija XI., saj tudi ta kapitalistom ne gre v račun. Toda protivniki JSZ-e so tudi to okrožnico porabili proti JSZ-i in so krošnjariji po raznih krajih z lažjo, da JSZ te okrožnice ne priznava ali pa vsaj molči o njej, čeprav je bila na njenem običnem zboru soglasno sprejeta v sestavni del programa. Toda vse tako početje JSZ-i ni škodovalo, ker so delavci vedeli, s kom imajo opraviti.

Jugoslovanska strokovna zveza je pa naš ponos, ker deluje za koristi delavstva brez vsake tuje pomoči in ker ji nihče — razen z lažjo — ne more kaj nepoštenega očitati. Delo, ki ga JSZ vrši, je v resnici važnejše, kakor paradne prireditve katerih koli breznačelnih. Zato pa vi delavci, ki imate s svojimi razmerami dovolj posla, v

Javna borza dela v letu 1937

Na naslov javne borze dela se stekajo težki milijoni delavskega in nameščenskega denarja in je prav, da se delavci in nameščenci nekoliko seznanijo s poslovanjem te ustanove, zlasti da vedo, kako ta ustanova gospodari s sredstvi, ki se stekajo v njene blagajne. V naslednjem podajamo kratko poročilo o finančnem in administrativnem poslovanju borze dela in njenih ekspozitur v letu 1937.

Javno borzo dela upravlja šestčlanski paritetni upravni odbor, ki obstaja iz treh članov iz vrst delodajalcev in treh članov iz vrst delojemalcev. Administrativne posle upravlja 19 uslužbencev, in to 9 pri centralni borzi v Ljubljani, 5 pri ekspozituri v Mariboru, 3 pri ekspozituri v Celju in 2 pri ekspozituri v Murski Soboti. Vedno bolj se opaza, da je število uslužbencev glede na naraščajoče delo premajhno. Poslovanje borze dela je glede na tozadevne predpise skrajno birokratično in gre zato delo le počasi naprej.

Borza dela ima svoj letni preračun dohodkov in izdatkov. Preračunsko leto se nanaša na razdobje enega koledarskega leta. Preračuni se sestavljajo vedno tako, da se za podlago dohodkov vzame povprečje zadnjih treh preračunskih let.

V preračunu za leto 1937. so znašali dohodki 5.089.635.— din. Ti dohodki pa niso zadostovali potrebam borze zaradi podaljšane dobe podpiranja brezposelnih. K rednim dohodkom je borza dela morala dodati v letu 1937. še 1.072.859 din. Od banske uprave pa je prejela podporo od tako zvanega bednosnega fonda v znesku 93.000 din. Skupni dohodki borze dela so tedaj znašali v letu 1937. 4.255.709 din. Od skupnih dohodkov je bilo uporabljenih: za osebe in materialne izdatke 828.000 din, za podpore brezposelnim delavcem in nameščencem pa 3.390.000 din, ostanek 57.000 din je bil naložen v smislu preračunskih naredb v rezervni fond javne borze dela.

Borza dela je na vsem svojem področju v letu 1937. izplačala: za redne podpore 3.358.000 din, za potne podpore 13.252 din, za izredne podpore 18.647 din, skupaj tedaj 3.390.065 din. Število oseb, ki so prejele podporo, je znašalo 10.780. Povprečna podpora je znašala za eno osebo 314 din.

Iz gornjega je razvidno, da so bila sredstva izrednih dohodkov borze dela za podpiranje brezposelnih premajhna in je morala borza dela poseči po svojem rezervnem fondu, da je mogla zadostiti pravicam brezposelnih. Rezervni fondi so v glavnem namenjeni za čas gospodarskih kriz, ko se brezposelnost znatno poveča in ko redni dohodki daleč ne zadostujejo za kritje podpor.

Celotna imovina javne borze dela je na dan 31. decembra 1937 znašala še vedno 13.885.859 din. Od te imovine pa je bilo razpoložljivih samo 4.105.199 din. Ostanek je pa naložen na dolgoletnih, po večini brezobrestnih posojilih, ki se zopet vračajo nazaj borzi dela. Posojila iz rezervnega fonda so dosedaj dobili: mestna občina mariborska 3.500.000

dinarjev za postavitev delavskega doma; mestna občina ljubljanska 5.700.000 dinarjev za postavitev delavskega doma; celjska mestna občina 2.500.000 din za iste namene kot zgoraj in Murska Sobota 700.000 din za iste namene in nazadnje občina Hrastnik za postavitev delavskega doma 260.000 din. Vsa navedena posojila so bila dana brezobrestno in na daljšo odplačilno dobo. Dalje so bila dana posojila delavski zbornici v Ljubljani 1.800.000 din na 4 odstotne obresti, občini Murska Sobota za postavitev delavskega doma 28.000 na 4 odstotne obresti, Bratovski skladnici na Jesenicah pol milijona dinarjev na obresti hipobanke. Poleg tega dolguje še mestna občina ljubljanska 400.000 din na anuitetah, katere obrestuje po 4 odstotke. Gornja posojila, ki so bila prvotno navedenim usta-

novam dana, so se že delno odplačala, tako da znašajo na dan 31. decembra leta 1937. samo še 11.562.000 din.

Glede na povečanje prispevkov se bodo v letu 1938. predvidoma dohodki borze dela znatno povečali. Ker so se po novi uredbi, ki je stopila v veljavo 1. julija 1938, zvišale tudi podpore in podaljšala podporna doba, bo brez dvoma morala borza dela tudi v prihodnje segati po svojih rezervnih fondih, ki pa bodo že pri sedanjih gospodarskih razmerah kaj kmalu izčrpani.

Navedli smo le površen obris gospodarske strani te ustanove, da si more vsak ustvariti vsaj približno sliko o uporabi sredstev, ki jih plačuje delavstvo in nameščentstvo pod naslovom: Prispevek za borzo dela. S posredovalno službo borze dela pa se bomo posebej pečali.

Kaj nas uče pogajanja?

III.

Omenili smo že, da delajo podjetniki, če le morejo, težave delavski strokovni organizaciji. Vse mogoče izgovore navajajo, da bi se vršila pogajanja brez delavske strokovne organizacije. Če pa le ne gre drugače, da pa naj bi sodelovali le krajevni zastopniki brez centrale.

Taka stremjenja se ne pojavljajo le v enem podjetju, ampak skoraj v vseh. Torej gre za organiziran pojav. Kajti pri vseh pogajanjih naletе delavski zastopniki na iste težave, ista utemeljevanja in ista nasprotovanja. V vsem tem je videti določeno sistematičnost, gibanje, ki je pod **enotnim vodstvom**.

To enotno vodstvo povzroča tudi ofenzivnost podjetnikov nasproti delavski strokovni organizaciji. To se opaza, kakor je omenjeno, pri vsakih pogajanjih in še tudi pozneje. Ponekod gre podjetnik tako daleč, da izraži trenutni zastoj v konjunkturi v to, da bi razbil delavsko strokovno organizacijo. Danes, ko se na vseh koncih cedijo razni »faktorji« od socialnega čustvovanja in ko pravimo, da je socialno varstvo na višku, se dogaja, da odpušča podjetnik ne le zavedne delavce in funkcionarje organizacij, ampak celo delavske **obratne zaupnike**. Pač meni, da je prišel čas, da sme od-

preti odkrit boj proti delavski strokovni organizaciji.

To pa ne pomeni nič drugega, kakor razredni boj najhujše vrste. Naši meščani vihtijo najhujše kopje proti marksizmu, zlasti zaradi tega, ker je on kriv razrednega boja. Večkrat smo že poudarili, da pri nas ne vodi razrednega boja niti delavstvo niti marksizem, ampak **organizirani podjetniki**. Te naše trditve so oprite na dejstva, katerih ni mogoče tajiti.

Žal je tako. Žal, pravimo. Kajti če že mora biti razredni boj, bi bilo za delavstvo bolje, da bi ga vodilo, ker bi bilo to znak njegove moči in borbenosti. Nasprotno je pa ofenzivnost podjetnikov znamenje, da menijo, da je delavstvo dovolj šibko, odnosno dovolj demoralizirano in da smejo zaradi tega tvegati ostrejši nastop proti njemu.

Želeli bi, da delavstvo vendar enkrat pravilno ocenjuje položaj in da bi izprevidelo dvoje:

1. da je laž, če kdo trdi, da je mogoče rešiti delavski položaj skupno z meščanstvom;
2. da je rešitev edino v delavstvu samem.

O delavstvu kot odločujočem, bojevitim in samozavestnem faktorju bomo mogli govoriti le takrat, ko bo stoodstotno organizirano.

Poslovne revizije po skupinah JSZ-e

Brez urejenega in smotrno vodenega poslovanja je tudi v delavski strokovni organizaciji nemogoč uspešen razvoj in napredek. Zato poleg strokovnega dela, ki je gibal organizacije, posveča JSZ v zadnjem času veliko pozornost tudi upravnemu delu v centrali in v krajevnih skupinah. Da se to delo kolikor mogoče uredi in pravilno vodi, je JSZ po svojem upravnem tajniku izvršila že več poslovnih revizij. Te revizije se bodo postopno izvršile po vseh krajevnih skupinah in zvezah. V bližnji prihodnosti se bodo izvršile pri teh skupinah: Medvode, Ljubljana-Zmaj, Apače, Bohinjska Bistrica, Črnuče, Guštanj, Jarše, Jurklošter, Količevo, Kozarje, Nazarje, Ormož, Otiški vrh, Preserje-Podpeč, Radomlje-opekarska, Rimske toplice, Sl. Bistrica, Sorica, Tržič, Vič, Vič-Opeka, Vič-Brdo, Vir, Vrhnika, Žiri, Domžale-

kemična, Kresnice, Planina pri Rakeku, Ljubljana-stavbinci. Odbori navedenih skupin naj uredijo vse poslovne knjige in imajo pripravljene za revizijo. Kdaj se bo v kateri skupini vršila revizija, bomo pravočasno javili. Če je kje mogoče izvršiti revizijo na delavnik, naj skupina to pismeno sporoči centrali. S tem bi se delo z revizijami znatno pospešilo. Poleg tega pa se bo od časa do časa ponovno pregledalo poslovanje tistih skupin, pri katerih je bila poslovna revizija že izvršena, da bomo ugotovili, koliko se upoštevajo navodila in če se pravilno vodijo poslovne knjige.

Pridobi svojega trgovca, da bo oglaševal predvsem v tvojem listu »Delavski pravici«!

kolikor se še niste, pridružite se Jugoslovanski strokovni zvezi v delu za boljše telesno in duhovno prihodnost!

Jože Gostinčar.

Iz predilnice Doctor in drug v Mariboru

Na predlog ekspozitive JSZ-e v Mariboru se je 12. avgusta vršila na tukajšnjem mestnem magistratu razprava poravnalnega postopanja s tovarno Doctor in drug zaradi spora, ki je že meseca maja nastal z uvedbo novega sistema pri predilnih strojih, in najnovejšega v juliju zaradi odpusta obratnega zaupnika in njegove žene. Mezde niso ustrezale zahtevam storitve in tudi ne določilom kolektivne pogodbe. Žena zaupnika tov. Zarn Elza je bila odpuščena čisto po nedolžnem, njen mož kot obratni zaupnik pa zato, ker je v zadevi posredoval in ker je hotel razkrinkati neresnico.

Razprava je trajala cele tri ure. Priče, ki so bile zaslišane, so druga za drugo izpovedale nedolžnost odpuščenec. Tudi obdolžitev obratnega zaupnika, da se je surovo obnašal proti neki delavki, se je izkazala za plehko. Nihče ni bil ogrožen na zdravju ali na življenju. Podjetje se tudi ni obrnilo na inspekcijo dela, če sme odpustiti zaupnika. Vsa prizadevanja predsednika razprave, da bi se sporni stranki sporazumeli, so ostala brezuspešna. Zastopnik JSZ-e tov. Rozman Peter je vztrajal na stališču, naj se odpuščenec sprejme nazaj v delo. Zastopnik tovarne ing. Purger Gvido pa je izjavil, da bo tovarna rajši prevzela vse nadaljnje posledice pravde, kakor da bi odpuščenec sprejela nazaj.

Pri točki o delovnem sistemu in mezdah se je izkazalo, da je vodstvo predilnice že pri zadnjem izplačilu dvignilo mezde predilecem. Na podlagi izplačilnih izkazov se je ugotovilo, da so sedaj mezde višje, kakor določa kolektivna pogodba in presegajo celo mezde v Hutterjevi predilnici. Za prizadeto delavstvo in našo JSZ-o je pač vse eno, če tovarna zviša mezde takoj, ko je bila vložena naša pritožba oblasti, ali pa jih zviša tik pred razpravo ali po razpravi. Čim prej, tem bolje! Uspeh pa je vendar samo naš, da so se mezde dvignile. Če bi predilci molčali in se ne bi zatekli k svoji organizaciji, bi prav gotovo ostali pri nižjih mezdah. Kdor tedaj pravi, da mu organizacija ne more pomagati, ostaja slep in brez poznanja prave delavske borbe.

Poravnalni postopek je bil brezuspešen glede odpuščenih. Toda s tem nismo izgubili pravde. Pravico bo odločilo sodišče. Pravni položaj odpuščenih je ugoden. Kdor ima denar, si more privoščiti marsikaj, tudi igro z ubogimi delavci. Vzrok tej trmi delodajalcev pa so vsi neorganizirani delavci. Ali ni to klovna vsem delavcem, če se odpusti njihov obratni zaupnik zato, ker je izvrševal svojo zakonito zaupniško dolžnost. Gotovo je s tem prizadet vsak delavec tovarne. Pa kaj je ukrenilo pri tem delavstvo. Da ste še bolj klonili glave, da se niti na sestanke organizacije niste upali, da se bojite celo drug drugega? Zato, ker je nekdo od zgoraj kršil zakon? Čudno, da kapitalisti še huje ne postopajo, da še bolj ne izkoriščajo.

Končno še to: iz te razprave smo odnesli tudi zelo važno stvar. Delodajalci se postavljajo na stališče, da delavec mora delati, kolikor največ more. Racionalizacija dela! Tudi tu ni nobene zakonite meje. Pri tem odloča edino le volja delavca in delavstva. Ako moraš opravljati en stroj in se zavedaš, da storiš na tem stroju dovolj za tisto mezdo, ki jo dobiš, tedaj boš moral razumeti, ko te delodajalec tira na dva in več strojev, da mezda ne bo dva do trikrat višja zaradi tega. Morda malenkost višja na minimalno ali pogodbeno mezdo. Ker pa si pokazal možnost večje storitve, si samega sebe izdal in prodal. Tudi če omedleval sedaj na dveh strojih od same naglice in garanja, je prepozno spoznanje, da ne zmoreš svojih moči. To je bil čas, ko se je uvajal novi sistem, da nisi slepo drl naprej pod pretvezo lepih obljub mojstrov in drugih, ki so delavstvo samo izkušali, koliko več produkcije bi mogli iztisniti iz njega.

Tekstilni delavci! Pred nami vstajajo vsak dan nova vprašanja, nove zahteve in novi udarci. Zganimo se v obrambi svojih koristi in pravic. Združimo se, ker samo organizirani in borbeni nekaj pomenimo. Taka je edina in prava pot v boljšo bodočnost.

V gostilni, brivnici in drugod, kamor zahajaš, zahtevaj »Delavsko pravico«!

Strokovna poročila — Mezdno gibanje čevljarских pomočnikov v Žireh

Mezdno gibanje v Žireh še ni končano, in sicer ne po krivdi delavstva. To je na dveh pogajanjih pokazalo dovolj dobre volje in se izjavilo pripravljeno popustiti v svojih zahtevah. Ne zaradi tega, kakor da ne bi bilo upravičeno do celotnih zahtev, ki jih je postavilo, ampak da bi se zadeva rešila mirno in prijateljsko.

Ni pa take dobre volje na strani podjetnikov. Ti so se takoj na prvih pogajanjih postavili na stališče, da ne priznajo nikakega povišanja mezd, češ da ga ne zmorejo. Delavski zastopniki niso v to verjeli. Imeli so prav. Kajti skoraj v istem trenutku, ko so izjavili, da ne zmorejo nobenega povišanja, so bili vendarle pripravljeni na povišek, pa le tedaj, če pristane delavstvo na uvedbo kategorij.

Zastopniki delavstva in pozneje delavstvo so odklonili kategorije. Podjetniki so utemeljevali predlog za uvedbo kategorij s tem, da bo treba uvesti v produkcijo finejše izdelke in da se mora delavstvo polagoma uvesti v taka dela, ker jih sedaj niso vsi sposobni.

Delavstvo pa odklanja kategorije, odnosno jih noče sprejeti kot podlago za sedanja mezdna pogajanja iz naslednjih vzrokov:

1. Če ni vse delavstvo zmožno finejših del, ni krivo ono, ampak podjetniki, ki so pričeli uvajati slabše izdel-

ke in nestrokovno delitev dela. Če je v resnici potrebna reorganizacija, ne sme iti v breme delavstva.

2. Ne verjamejo, da bi bila reorganizacija nujna. Dokler ni delavstvo zahtevalo zvišanja plač, ni bilo govora o kategorijah. Šele sedaj so postale tako nujne, ker smo v mezdnem gibanju.

Zaradi tega je stališče delavstva popolnoma pravilno, ki ga je zavzelo na zadnjih pogajanjih, namreč podjetniki naj pristanejo zaenkrat na zvišanje plač, pozneje se bo pa šlo za uvedbo kategorij. Ta predlog je bil umesten predvsem zaradi tega, ker se more tako delo izvesti le v mirnem ozračju. Predlog delavstva je šel za tem, da se ustvari to mirno ozračje.

Podjetniki so odklonili tudi ta predlog. Delavstvo tega ne razume. Upa, da bodo podjetniki vendarle uvideli, kam more privedi njihova trma, in da bodo na prihodnjih pogajanjih ustvarili možnost za miren sporazum.

To upa zaradi tega, ker je od vsega začetka želelo, da bi se zaključilo sedanje mezdno gibanje v prijateljskem ozračju. S tem pa ni rečeno, da nima ta želja mej. Nasprotno. Delavstvo se zaveda, da se bori za pravično stvar in je odločeno brezpogojno vztrajati v tem boju. Če bo potrebno, se tudi stavke ne bo ustrašilo.

Celjski mizarski pomočniki za kolektivno pogodbo!

Mizarski pomočniki mesta Celja in deloma tudi iz okolice so se pred dobrim mesecem organizirali v našo JSZ-i. Sami so sprevideali, da je potrebno ustvariti v okviru svobodne delavske organizacije skupnost, ki bo skušala doseči pravice, ki jim kot izučnim močem pripadajo. Kakor v vseh strokah, kjer se delavec ne zaveda važnosti organizacije, je tudi pri mizarskih pomočnikih postalo socialno življenje tako slabo, da so upravičeni njihovi vzdihli, ko pravijo, da jim tako slabo še ni šlo, kot danes. Treba je namreč pomisliti na draginjo in na plače na drugi strani, ki niti ne zadostujejo za samca, kaj šele za družinskega očeta.

JSZ, pri kateri so se organizirali, je takoj sestavila osnutek kolektivne pogodbe, ki je bila obravnavana na skupnem sestanku in katere izvod je bil takoj nato poslan Združenju mizarskih mojstrov s prošnjo, da jo pregledajo in nato skličejo skupen razgovor. Mojstri so takoj za tem odgovorili, da sicer pozdravljajo napore pomočnikov za socialno izboljšanje, da pa na pogajanja ne morejo pristati, dokler se taka pogodba ne bo sklepala za vso Slovenijo. Za tem je JSZ poslala pogodbo pristojni oblasti s prošnjo, naj skliče na podlagi uredbe uradno razpravo. Celjski mestni magistrat jo je sklical

za 19. avgust. Te razprave, katero je zelo objektivno vodil g. komisar Koren, so se udeležili gg. mojstri Vehovar, Golob in Vrenko za mizarsko združenje, celjski dopisnik Del. zbornice Vodopivec, zastopniki pomočnikov tovariši Avbreht, Belak, Nahtigal, Korosec, Podpečan, Cafuta in Veber, centralo JSZ-e je zastopal tajnik Lombardo. Na razpravi so zavzeli mojstri sprva isto stališče, kot v dopisu na JSZ-o, ko pa so povedali k temu še svoje stališče tajnik Lombardo, zastopnik Del. zbornice Vodopivec, in ko so razpravljali navzoči o splošnem stanju v mizarski stroki, je vodja razprave predlagal, da zastopniki delodajalcev ponovno razpravljajo o tej zadevi na svoji seji. Po daljšem razgovoru je delodajalska organizacija pristala na to, da naj se sklene kolektivna pogodba za celjsko območje. Do nove razprave, ki je sklicana za 29. avgust, bodo delodajalci predložili svoj predlog kolektivne pogodbe. Tako upamo, da se bo uredilo razmerje med pomočniki in mojstri, ki naj bodo prepričani, da pomočniki ne želijo ničesar drugega, kot pošteno plačilo za pošteno delo. Za pomočnike pa velja: skupnost naj vam bo nad vse. Stojte trdno ob svoji organizaciji, ki terja za svoje člane in še ostalo delavstvo samo pravičnost!

Opekarji v Borecih in Črešnjecih dosegli zvišanje plač

Delavstvo gornjeradgorskih občinskih opekarn v Borecih in Črešnjecih je začelo gibanje za zvišanje plač. Podjetje se je sklicevalo na gospodarske težave gornjeradgorske občine zaradi milijonskih dolgov, zaradi česar baje ne bi moglo prenesti nobenega zvišanja plač. Tako so zlasti ženske dobivale komaj 1.60 do 1.80 din na uro, moški pa samo 2.— do 2.25 din na uro.

Pri vseh občinskih in podobnih podjetjih je vedno ta težava, da so tam odgovorni delodajalci vsi in nobeden. Romati je treba od enega občinskega funkcionarja do drugega. V neljubi zadevi — kamor spadajo tudi delavske zahteve — vsi vprek odklanjajo tozadevno pristojnost in se pri tem izgovarjajo in sklicujejo drug na drugega. Taka yloga mora milostno čakati na morebitno sejo, pri seji pa vedno na naklonjenost, da sploh pride na dnevni red in v razpravo. Povsod znani uradni šimelj že itak komaj premlevala vsakdanjo in navadno poslovno hrano, če mu pa postrežejo še s porcijo kakšne bolj osoljene in opoprane delavske zahteve, kot je zlasti zvišanje mezd, tedaj pa mu čeljusti kar ohrome in videti je, da bo zaradi neprebavljivosti take hrane poginil. Če je pa treba de-

lavstvo priganjati na kake občinske volitve, o, takrat je pa gibčnost še preveč. Vsi kandidati, še občinski sluga, so tedaj stoddostno pravomočni, da dajejo, zlasti delavcem, medene obljube. Ob volitvah so vse mezde prenižke, vsa socialna zakonodaja premalotna in tedaj vsi vidijo revščino, v kateri živita naš delavec in kmet. Ko pa to mine, tedaj se ne zdi vredno, da bi se preučilo, kako delavec more živeti v vedno naraščajoči draginji, da bi se izvajale vsaj minimalne mezde in da bi pustili izvoliti obratne zaupnike: Še podpis za skrajšan volivni postopek ni mogoče dobiti in tudi ne primerne odgovora na vlogo delavske strokovne organizacije.

V takem položaju je bilo opekarsko delavstvo gornjeradgorskih občinskih opekarn primorano, da si izsili svoje pravice, zlasti glede minimalnih mezd. Druga izhoda ni bilo. Tako se je na predlog ekspozitive JSZ v Mariboru vršila razprava poravnalnega postopanja pri okrajnem glavarstvu v Ljutomeru. JSZ-o je zastopal tov. Peter Rozman, podjetja predsednik o. Joža Hraščelj, delavce pa zaupnika tov. Kovačič Konrad in Sunčič Anton. Po daljši razpravi je zastopnik opekarn pristal

Brezposelnim rudarjem večje podpore!

Novi pravilnik za bratovske skladnice ima tudi določbe, ki se nanašajo na preskrbo nezaposlenih rudarskih in topilniških delavcev. V zvezi z uredbo ministra za socialno politiko o preskrbovanju nezaposlenih delavcev, ki je stopila v veljavo 1. januarja 1938, je treba omeniti § 113, odst. 7. pravil bratovske skladnice, ki določa, da **podpore za rudarje ne smejo biti manjše od podpor, ki jih smejo uživati delavci pri javnih borzah dela.**

Glede na to je centralni odbor za preskrbo nezaposlenih rudarskih in topilniških delavcev v Belgradu pričel z akcijo, da se tudi pri bratovskih skladnicah spremeni dosedanja način **podpiranja nezaposlenih rudarjev in uveljavi nove predpise na podlagi določb § 133, točka 7. pravil bratovske skladnice.**

Po sedaj veljavnih predpisih smejo dobiti nezaposleni rudarji redno podporo samo enkrat na leto, in to največ za dobo 6 tednov, kar je gotovo premalo. Po treh letih ugasne pravica do redne podpore in se daje izredna podpora, ki se more prejeti največ dvakrat na leto. Doba podpiranja se ravna po ugotovitvi o doseženi članski dobi posameznega delavca; za člana z 1 do 2 let članstva znaša podpora doba 3 tedne, z 2 do 3 let 4 tedne, s 3 ali več leti pa 6 tednov. Član, ki ima družino z več kot 6 družinskimi svojci, dobi podporo v višini, ki je določena za 6 družinskih članov. Razen rednih in izrednih podpor se dajejo potne podpore, kar je pa zopet vezano na gotove pogoje. Določene so slednjič še podpore v naravi, kar se zaenkrat ne more izvajati, ker ne obstoje posebni domovi, kjer bi se moglo nuditi brezposelnemu delavcu prenočišče in hrana v posebnih kuhinjah. To bo prišlo pozneje do veljave, ko se bo nabralo dovolj denarja in bo mogoče šele postaviti taka zavetišča za brezposelne.

Po novih predpisih bi se doba podpiranja podaljšala na 38 tednov, pa tudi podpore bi bile večje oz. bi se izenačile z onimi, ki so določene za javne borze dela. Izplačevale bi se iste vrste podpore, kot smo že v začetku navedli, razen tega še dodatke na dnevno podporo in tako imenovane podaljšane podpore. Splošni pogoji za prejemanje podpor bi bili naslednji:

1. da je delavec sposoben za delo;
2. da ni svojevoljno zapustil dela;
3. da je delavoljen in da ni odklonil ponujenega dela;
4. da je izpolnil najmanj 14 let in 8 mesecev starosti;
5. da ni izgubil dela po lastni krivdi;
6. da ni v stiski;
7. da ne prejema boleznine ali pokojnine ali kaj podobnega, kar bi znese nad 50% kategorijskega zaslužka;
8. da ni ogoljufal uprave za posredovanje dela;
9. da nima drugih dogodkov za preživljanje;
10. da se ni kdo obvezal, da ga podpira oz. vzdržuje;
11. da ni prejel od podjetja odpravnine po zakonu o delu, od česar bi se mogel nekaj časa preživljati.

Za bratovske skladnice in rudarje je važna določba, ki govori o ustanovitvi posebne strokovne borze dela, ki bo prevzela vse naloge, ki so v zvezi s preskrbo nezaposlenih rudarjev in jih bo predvideval pravilnik.

Iz poslovnega poročila Glavne bratovske skladnice v Ljubljani za leto 1937. je iz pregleda posameznih oddelkov razvidno, da ima brezposelni fond konec leta čez 1 milijon din premoženja, kar vsekakor še ne bo zadostovalo za predvidene naloge. Te bo mogoče le postopno izpolniti. Sodeč po sedanjem stanju, se bo fond še večal, ker pride zelo malo nezaposlenih do podpor, bodisi da me izpolnjujejo predpisani pogoji ali pa so podpore že izrpnili.

V interesu pomoči potrebnih rudarjev je želeli da se čimprej uveljavijo novi predpisi, po katerih bi bili deležni izdatnejših podpor, ki bi jim dale zavest, da so enakovredni člani človeške družbe.

na povišanje delavskih mezd na 2.50 din na uro. Take mezde se delavcem doplačajo že od 15. julija naprej. Mladetni bodo zaslužili po 2 din na uro. Prav tako se je dosegel sporazum glede sklenitve kolektivne pogodbe za prihodnjo sezono. Več kot polovici delavstva obeh opekarn se je s tem zvišala mezda po 70—90 par na uro. S tem je bil po naporih delavstva in JSZ-e dosežen prvi uspeh v teh opekarnah, kjer do sedaj še ni bilo nobene organizacije.

Do naših krajev

Dol. Lendava

Komaj smo končali razprave o kolektivni pogodbi, se že skušajo nekateri mlinska podjetja otresti obveznosti, ki so jih prevzela s kolektivno pogodbo. Ker se radi izgovarjajo na majhen zaslužek, si moramo to zadevo ogledati od blizu.

V parnem mlinu Samuela Eppingerja v Dol. Lendavi ima mlinar predelavec posebno pogodbo. Od vsega žita, ki ga pripeljejo kmetje v mlin, se odzame 10% za stroške mletve. Od tega si 9% obdrži podjetnik, predmlinar pa 1%. S tem odstotkom mora predmlinar plačati vse delavce in sebe. Na zadnji razpravi smo slišali, da je nadmlinar razen tega, kar je izplačal mlinarjem, zaslužil mesečno najmanj 3000 din ali nekaj manj. Tako lahko potem približno izračunamo, koliko prinese ostalih 9% podjetniku. Če odštejemo še vse režijske stroške in recimo še vzdrževanje podjetniške družine, vidimo, da so kljub temu dobički takih podjetij velikanski in v nobenem razmerju z nizkimi plačami mlinarjev in mlinskih delavcev. To spoznanje nas tudi sili, da bomo morali v prihodnje naše dohodke zvišati. Strokovna organizacija nas bo peljala po tej poti do zmage.

Sorica

Delavske razmere. Pri cestnem delu pri nas je prišlo do nesporazuma, ker so uvedli akord. Prišlo je do obkroževanja tistih, ki niso nikdar iskali svojih koristi na račun skupnosti. Ker sem bil zaradi dela za to skupino mnogo po krivici zaničevan, vprašujem podiralce delavske sloge: Ali so delavci iz Železnikov poglani v akord organizirani tovariši ali delavska nezavednost. Vsak odpor je nemogoč, ako ni enoten in discipliniran. Ako dela drug proti drugemu, ne bo uspeha. Sicer je pa večini prav prišlo, da je lahko pokosila travo doma. Na mestu so ostali samo štirje delavci brez premoženja, ki naj gredo zdaj v boj za vse ostale, ki brušijo kose po senožitih, toda tako daleč proč, da vedo, da ne bo treba iti na pomoč. To pa ni tovariško, ampak je navadna hinavščina. Mnogo gospodarske škode je že nastalo pri nas zaradi nesloge, napuha in opravljanja. Delavce so smatrali vedno za manjvredna bitja, čeprav je ravno delavstvo vedno pripravljeno delati sporazumno z drugimi stanovi. Delavci pa so svojo postojanko utrdili s svojimi žulji in jo bodo tudi branili, čeprav je označena z rdečim krogom na zemljevidu odsekov in krožkov. Toda JSZ bo znala braniti organizirane tovariše, čeprav je delodajalec banovina. Za napake neorganiziranih pa seveda ne bo odgovarjala.

Vir pri Domžalah

Sestanek tekstilnega delavstva z Vira bo v nedeljo 28. avgusta ob pol 8 v Društvenem domu v Dobu. Sestanka se bo udeležil tov. Pestotnik iz Ljubljane.

Škofja Loka

Tabor, ki ga je priredilo delavstvo oblačilne skupine tovarne Šešir, je za nami. Vsem, ki ste prihitali od blizu in daleč, da počastite svoje tovariše z udeležbo ter si v medsebojni prijateljski ljubezni stisnete roko v pozdrav, se zahvaljujemo. Nepozaben nam bo ostal ta dan. Saj je bil to prvi delavski tabor v škofjeloškem okraju. Kdor je opazoval, s kakšno poštrevnostjo so se odzvali tovariši in tovarišice k delu za priprave in na dan blagoslovitve prapora kakor tudi pri popoldanskem prireditvi, jim je moral dati vse prizanje. Zahvaljujemo se vsem hišnim posestnikom v Škofji Loki, ki so razobesili zastave in s tem počastili naš dan. Posebna zahvala pa velja tov. Jožetu Gostinčarju in tov. Srečku Žumru. Njune besede si bo škofjeloško delavstvo zapomnilo in se po njih ravnilo.

Naš g. župnik J. Podbevšek obhaja te dni svojo 60. letnico. Naj ga Bog še mnogo let ohrani med nami krepkega in zdravega.

Delavski dom bo potrebovalo škofjeloško delavstvo. Danes moramo goščati drugod in drago plačevati prostore. Z Delavskim domom bi dobilo naše gibanje v Škofji Loki in okolici nov razmah. Za petletnico organizacije smo si blagoslovili zastavo; skrbimo, da bomo za desetletnico Delavski dom ali vsaj njegov temeljni kamen!

Apače

V nedeljo 7. avgusta smo imeli pri nas dobro obiskani ustanovni občni zbor skupine stavbnih delavcev. Izvolili smo tale odbor: predsednik Rožman Ivan, podpredsednik Časar Rudolf, tajnik Vogrinčič Franc, blagajnik Zemljčič Jožef, gospodar Čmor Franc, namestniki Žižek Ivan, Volf Alojz, Rožman Ivan st., nadzorstvo: Probst Franc, Tašner Franc in Brajt Rupert. — Skupina je s tem začela tudi formalno živeti. Čakajo jo pa velike naloge. Predvsem bomo morali delavstvu pri regulaciji Mure priboriti poštene plače. Po sedanjih stavbinskih kolektivnih pogodbah bi morali imeti plače 3,50 na uro. Opravimo se organizacije, pa bomo tudi to dosegli!

Zagorje

Članski sestanek bo v nedeljo 28. avgusta ob 9 dopoldne v dvorani Zadrugnega doma v Zagorju. Ker je zaradi raznih prireditev naš redni sestanek enkrat odpadel, naj se nedeljskega sestanka gotovo vsi udeležijo. Na sestanku bomo poročali o naši prireditvi ter o podpornem fondu, ki se bo začel uporabljati s 1. septembrom. Razen tega se bomo pomenili o udeležbi tabora na Goveah. Torej same važne zadeve, zaradi česar ne sme nikogar manjkati.

Jarše

Vечно zvestobo sta si obljubila tov. Mežnar Lojzka, organizacijska zaupnika, in g. Peterca Vinko. Mnogo sreče!

Ljutomer

V opekarji Alojza Krajca so se delavci organizirali v JSZ-i. Razmere v tem podjetju so kaj žalostne. Povprečna plača je komaj 1,30 do 1,80 na uro. Uredba o min. mezdah se na debelo krši. Na vlogu, ki jo je podjetje poslalo ekspozitura JSZ-e v Mariboru, ni podjetje odgovorilo. Vložen je že predlog za poravnalno postopanje pri okr. glavarstvu v Ljutomeru, in delavstvo bo dobilo vsaj tisto malo, kar mu daje uredba o min. mezdah, za vse leto nazaj. Žuljave roke, združite se!

Črna pri Kamniku

Sestanek naše skupine bo v nedeljo 28. avgusta ob 2 popoldne v Črni v običajnih prostorih. — Sestanka se bo udeležil tov. Pestotnik.

Huda jama

Že precej časa ni od nas poročila. Morda že kdo misli, da spimo. Pa se vendar giblamo. Sestanke imamo redne, in sicer vsako prvo nedeljo v mesecu v Laškem, vsako tretjo nedeljo pa pri Sv. Jederti. Le v izrednih primerih kak sestanek odpade.

Naša stanovanja so zelo raztresena po treh občinah: Laško, Sv. Krištof in Hrastnik-Dol. Takole pred delom ali po delu pa se marsikaj pogovorimo. Večkrat predebatiramo članke iz »Delavske pravice«. Dosti razmišljanja da n. pr. številka 34., predvsem članki Premišljevanje o strankarstvu. V šolo h kardinalu Verdieru, Slovenec in mi, pa še To in ono. To so članki, v katerih je treba, da posamezne stavke ali cele odstavke podčrtamo, shranimo ter o njih ponovno razmišljamo. Čez leta bo mogoče marsikdo, ki nas danes pomilovalno gleda, rekel: Pa ste le imeli prav.

Ozrmo se nazaj, kako smo mi ocenjevali položaj o Avstriji, kako smo mislili o Innitzerju. »Slovenec« pa ga je imel za junaka dneva. Ni dolgo tega, ko smo prav pri nas slišali duhovnika, ki je dejal: »Avstrijski škofje, zlasti pa dunajski nadškof Innitzer se je hudo zmotil.« Nekdo drugi pa je rekel: »Innitzer se ni zmotil, ampak storil vse po načrtu.« Naj bo eno ali drugo, mi navadni zemljani lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo položaj presojali pravilno.

Tudi pri nas v Sloveniji je mnogo ljudi, ki gredo po Innitzerjevi poti, bodisi da so v zmoti ali pa imajo vse preračunano. Tisti, ki je v zmoti, tega navadno ne prizna, preden je polom, oni drugi pa nikoli ne izdajo svojih načrtov. Mnogo blata se bo morda še zmetalo na nas. Toda mi se moramo zavedati, da smo Slovenci, da smo katoličani in da smo delavci. Zato bomo šli po načrtani poti naprej, pa je to komu prav ali ne.

Stahovica

Veseliča v Stahovici je uspela v najlepšem redu in zadovoljstvu. Vsem tovarišem in tovarišicam, ki so darovali prostovoljne prispevke, se najlepše zahvaljujemo.

Sv. Roka praznuje naše delavstvo vsako leto. Tudi letos smo ga praznovali in se udeležili sv. maše. Izjemo sta naredili samo dve delavki, ki sta ta dan delali. Seveda sta neorganizirani, ena je doma iz Zagorice št. 5, druga pa iz Bistrice št. 1.

Vsem skupinam in drugim društvom priporočamo vino g. Ferda Vodeta, trgovca z vinom na debelo iz Kaplje vasi pri Komendi. Vino je dobro in vredno priporočila.

Članski sestanek se bo vršil v nedeljo 28. avgusta pri Urhu ob 7 zjutraj. Prišel bo str. tajnik Lombardo. Potrebno je, da de sestanka vse članstvo udeleži.

Jesenice

I. del. konzumno društvo na Jesenicah bo 28. avgusta praznovalo svojo 40. letnico. Ob 8 bo sv. maša na Savi za umrle člane. Po sv. maši bo slavnostno zborovanje v društvenih prostorih, Delavska ulica 10. Govoril bo dr. Basaj. Popoldne ob 3 bo koncert Krekove godbe, srečolov v prid mestnih revežev in prosta zabava. Člane in prijatelje društva vabimo. — Odbor.

Gornja Radgona

Vršil se je dobro obiskan sestanek delavstva iz opekarne v Črešnjevcih. O važnosti neodvisne in prave delavske strokovne organizacije je govoril tov. Rozman Peter. Delavci so z dosedanjimi uspehi zelo zadovoljni in vedo, da si bodo vsak nov uspeh morali priboriti. Enodušno so izjavili, da bodo odklonili vsak poskus podjetij, če bodo hotela vsiliti kako drugo organizacijo. Organizacije, ki jih podjetniki priporočajo so v škodo delavstva! Mi pa bomo našo JSZ-o razširili v vse delavnice in obrate v Gornji Radgoni.

Celje

Tovariši mizarji! V soboto 27. avgusta ob pol 8 zvečer je v dvorani Delavske zbornice sestanek vseh pomočnikov. Pridite vsi! Važno!

Stavbinskemu delavstvu!

Po čl. 18. kolektivne pogodbe za stavbinsko delavstvo vrši Delavska zbornica pri sporih na stavbah posredovanje. Delavska zbornica nam pa sporoča, da se stavbinci obračajo na njo za vsako stvar, ne da bi prej skušali zaupniki v zadevi posredovati. Stavbinsko delavstvo naj zato reši vsako najprej vsako sporno zadevo urediti po zaupniku, če to ne pomaga, pa naj se šele obrne za posredovanje k Delavski zbornici.

Skupinskim odbornikom

Varčujte pri tiskovinah! Obračunajte redno vsak mesec članarino centrali. Na prejete dopise in okrožnice odgovarjajte takoj, ker s tem omogočite redno in uspešno delo v centrali.

Če vam zmanjka tiskovin ali poslovnih knjig, sporočite to centrali, nakar vam jih bomo takoj poslali. Ne pišite naročila za več naslovov na enem papirju (n. pr. za JSZ-o, Del. pravico in morda še Krekovo knjižnico), ampak napišite vsako stvar na poseben list, lahko pa pošljete vse v eni kuverti.

Enodnevni izlet z avtobusom v Postojno in Trst priredi 11. septembra t. l. Zveza absolventov kmetijskih šol. Vožnja s skupnim potnim listom stane 80 din. Prijave sprejema do 3. septembra tajništvo ZAKŠ, Miklošičeva c. 22-I, Ljubljana.

TABOR NA GOVCAH

Ob 10 bo sv. maša, nato zborovanje. Za skupine JSZ-e iz Celja, Hude jame, Rimskih toplic, Gračnice, Hrastnika, Trbovelj in Zagorja je udeležba obvezna. — Z vlakom se pripeljemo do Rimskih toplic ali do Laškega.

Časopisi pišejo:

»L'AVANT GARDE«, belgijski katoliški dnevnik, priobčuje članek Don Sturza o mednarodnem redu in miru: »Danes se red zamenjuje s silo, kajti pogodbe se kršijo, dana beseda med državami nima veljave, napadi z orožjem na drug narod so mogoči kjerkoli, in ne moremo več verjeti, da obstaja ali da more obstajati kak mednarodna morala. Vsako nemoralno dejanje je pred vsem greh pred Bogom in pred svojo lastno vestjo; je pa greh tudi pred ljudmi: notranji in vnanji, individualni in socialni nered, to je dovolj, da ga človeška vest v svoji spontanosti in svobodi zavrača, kakor ga zavrača Bog. Mednarodni red se ne sme nikoli opirati na nemoralnost, povzdigovano kot načelo. To pa bi se dogajalo, če bi dopustili, da mednarodna politika nima ne moralnega značaja ne moralnih meja... Cerkev ni nikoli pristala na to, da bi bilo mogoče neko mednarodno naravno pravo, na katerega ona ne bi imela vplivne moči. Benedikt XV. je povzel v enem stavku bistvo naravnega in krščanskega nauka, ko je zahteval v »Opominu bojujočim se državnim poglavarjem« 1. avgusta 1917, »naj materialno silo orožja nadomestijo z moralno silo pravice... Resnično zvesti katoličani bi morali prvi poslušati Cerkev: v besedah in spisih volivcev, poslancev, ministrov, publicistov, pridigarjev... Vendar pa je mnogo katoličanov v mednarodnih zadevah proč od prave poti: imajo rajši materialno silo orožja ko moralno silo pravice... Če odobravamo napade, če slavimo zmagovalce vojske, kljub temu, da so nepravilne, če sprejemamo prelamljanje pogodb, če dopuščamo obstreljevanja in bombardiranja mest in naselij, ki so brez obrambe in izven vojnega območja, ali pa kakršno koli drugo dejstvo za ustrahovanje civilnega in ne bojujočega se prebivalstva; če se norčujemo iz vseh storjenih ali nujnih naporov za neko skupnost med državami, če postavljamo družbo na silo, na gospodstvo rase, na zatiranje manjšin in zapuščenec — tedaj ne poslušamo Cerkev, ne pokoravamo se Evangeliju, ne postavljamo temeljev resničnega mednarodnega reda, ne delamo za mir, za tisti mir, ki ga Cerkev prosi z besedami: »Daj miru, Gospod, v teh naših dneh!«

»DIE BEWEGUNG«, nemški nacional-socialistični list, piše o italijanskem razizmu. Članek posnemajo italijanski listi. List napada »smešna sumničnja papeževa« in njegov »otročji poskus«, vreči spor na italijansko-nemško os. Prav tako italijanski list ponatiskuje članek nacionalističnega lista »Portugal« iz Lizbone, kjer stoji trditev, da je »fasiistični prevzem oblasti prihranil Italiji usodo Rusije in preprečil, da bi njegova Svetost končala kakor Nikolaj II. in da bi tiara služila za nogometno žogo komunistični drhali.« List »Regime fascista« vzklika: »To so jasne besede! Čudno je le, da pri nas nikjer ne beremo zatrdil o resničnosti in nedoumnosti gornjih besedi.

»GIORNALE D'ITALIA« (Rim): Urednik lista piše o novem italijanskem pojmovanju vojne: »Italijansko pojmovanje vojne je, da bodi vojna hitra in hitro odločena. To ustreza pogojem Italije, ki je bolj bogata na ljudeh, inteligenciji, drznosti, kot na železu, zlatu in bencinu. Nasprotno pa demo-plutokracije mirno računajo na posest velikih mas zlata, železa in bencina. Ker imajo po nazadovanju rojstev vedno manj ljudi, zato računajo na dolgo vojno, ki teži za tem, da izrabi finance nasprotnikove s kolikor mogoče majhno izgubo ljudi. Proti temu načinu vojne stavi Italija nov način hitre, silovite, neizprosne vojne.«

»LA VIE INTELLECTUELLE« (Pariz): »Kaj vse je bilo podvzeto, da bi se osmešila in uničila pomembnost intervencije Svetega sedeža v Salamanki. Nekateri listi so se skrbno izogibali povedati svojim bralcem najprej dejstvo samo, nato ime odgovornih, končno moralno sankcijo, ki so si jo nakopali... V podlem molku, kjer ni slišati nič drugega kot verigo sužnja in glas ovdaha, kot pravi Chateaubriand, vatiški list »Osservatore Romano« budi uspavane vesti. Na dan intervencije v Salamanci je pisal: »Bombardirani kraji ne nudijo nikakšnega vojaškega interesa in ne ležijo ne v bližini vojaških središč ne takih javnih stavb, ki imajo opravka z vojno. Nekoristni pokolji civilnega prebivalstva postavlja še enkrat vprašanja humanizacije vojne, ki je v sebi sami nečloveška.« — »Nekoristni pokolji civilnega prebivalstva: to je sodba, to je definicija, ki nam jo daje najbolj avtoriziran glas.«

Nameščenci

Izprememba uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin

Z dnem 15. t. m. je nastopila izprememba uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin, in sicer v naslednjih točkah, ki se tičejo nameščencev:

Čl. 1. Trgovinske obratovalnice smejo biti odprte v Ljubljani in Mariboru v juliju in avgustu od 7.45 do 12 in od 15 do 19, v vseh ostalih mesecih pa od 7.45 do 12 in od 14 do 18.30. V vseh ostalih krajih pa celoletno od 7 do 12 in od 14 do 19.

Čl. 2 določa, da so trgovine z delikatesami lahko odprte celoletno od 20.

Čl. 4. dovoljuje prodajalnicam svežega in prekajenega mesa, da so lahko odprte poleti in pozimi od 6 do 12 in od 15 do 19.

Čl. 7. Trgovine na debelo in njihove pisarne smejo biti odprte celoletno od 8 do 12 in od 14 do 18. Pisarne industrijskih podjetij, ki niso na sedežu obrata, nadalje poslovalnice agenturnih in skladišča komisijskih trgovin ter blagovne razpošiljalnice smejo biti odprte celoletno od 8 do 13 in od 15 do 18. Če pa je za poedino ali posamezno podjetje vpeljana nedeljena obratovanje, potem celoletno od 7.30 do 14, za stranke pa samo do 13.

Čl. 11. V zdraviliščih, kopališčih in v ostalih priznanih turističnih krajih smejo biti trgovinske in obrtne obratovalnice v času, dokler traja sezona, odprte od 7 do 12.30 in od 15 do 19.

Čl. 12. določa, da smejo ob nedeljah obratovati po največ dve uri dopolne vse trgovinske in obrtne obratovalnice v vseh krajih, razen v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptuj, Trbovljah, Jesenicah, Koroški Beli, Javorniku in v Kranju, kjer morajo biti zaprte.

Ko čl. 13. pa morajo biti prodajalne zaprte v naslednjih dneh: Novo leto, sv. Trije kralji, Telovo, Vsi svetniki in Božič, v Ljubljani, Mariboru in Celju pa na vse katoliške praznike.

Kakor vidimo iz gornjih določil, je delovni rok skrajšan tudi za podeželske trgovine, ki do sedaj niso poznale deveturnega delavnika. V tem smo torej že napredovali. Sicer še vedno ni dosežen naš ideal osemurnega delavnika, vendar upamo, da tudi do uresničenja tega ni več daleč. Še vedno pa uredba ni odpravila nedeljskega dela, od katerega se naši podeželski trgovci kar ne morejo odtrgati, dasiravno smo jim že svoječasno, ob priliki sarajevske ankete o delovnem času, dokazali, da ne bi trpeli nikake škode, ako bi nedeljsko poslovanje trgovin odpadlo. Nova izprememba nadalje ne predvideva nikakega poletnega delovnega časa za veletrgovine in pisarne industrijskih podjetij. Neusmiljeno tira nameščenca takoj ob 14 v pisarno, ne glede na to, da je tedaj najhujša vročina. Hrvatje so toliko napredni, da so uvedli poletni delovni čas, ki določa popoldne odpiranje trgovin šele s 16. uro; pri nas pa še vedno vpeljujejo za pisarne odpiranje ob 14. Do sedaj smo že dve leti bili deležni dobrote, da smo imeli opoldne počitek od 12.30 do 15, a nova uredba to zopet odpravlja, nasprotno pa dopušča za detaliste zapiranje ob 12 in odpiranje ob 15, kar je edino prav. Za veletrgovine pogrešamo še vedno vpeljavo angleške sobote. Tudi v tem pogledu so Hrvati pred nami in praznujejo soboto popoldne, ne da bi morali zaradi tega napovedati konkurz.

H koncu želimo še to, da se uredba ne bi kot doslej vedno izpreminjala, ko veljajo vsakega pol leta drugi predpisi, temveč naj se sporazumno z nameščenci dokončno odloči čas odpiranja in zapiranja. Mislimo, da je to tudi v korist gospodarjem, ker sicer odjemalci kmalu ne bodo več vedeli, kdaj naj pridejo kupovat, da bodo našli odprto.

Delavska

KLASIKO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4048. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice«: Sredko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blojso)

Razgled po svetu

Zborovanje Male antante na Bledu ni vzbujalo tistega zanimanja kot prejšnja leta, ko je bila prisrčnost in povezanost med Češko-Slovaško, Romunijo in Jugoslavijo velika in močna. V zadnjih treh letih so se razmere močno spremenile in pomen Male antante ni več tisti, kot je bil nekoč.

Češko-slovaško vprašanje stoji najbolj v ospredju mednarodnih dogodkov. Dobro voljo, ki jo je pokazala češka vlada s tem, da je izdelala za svoje manjšine nove statute, so sprejeli sudetski Nemci z izjavo, da je za nje prepad med predlogi vlade in njihovimi zahtevami nepremostljiv. Anglež Runciman, ki posreduje med Čehi in Nemci, bo sedaj nastopil kot posredovalec in stavil svoj predlog za ureditev položaja čeških Nemcev. Češko stališče je jasno poudarjeno: storiti vse, samo da se ne prekrši spoštovanje sedanjih političnih meja Češko-Slovaške, ohraniti se mora samostojnost države v zunanji politiki in pa nedeljivost države. Ako bi pa kdo hotel prizadeti ali spremeniti mejo, tedaj bi bili pripravljeni »brani se, tudi če jih ves svet zapusti.«

Mednarodna vojna v Španiji je zadnji teden ponovno vzplamtela na več odsekih fronte. Republikanska armada je na najbolj ogroženih delih pripravila ofenzivo in napadla nacionalistično armado. Republikanska vojska je tudi ustavila ofenzivo, ki so jo nacionalisti pričeli v dveh odsekih. Videti pa je, da se bodo hudi boji na obeh straneh prihodnje dni razvili v še večjem obsegu. Republikanska armada se je v zadnjem času reorganizirala in hoče zavzeti položaje, ki bodo lažje branljivi. Franco pa hoče še pred zimo doseči kako odločilnejšo zmago, da bi potem mogel odpuštili nekaj nešpanjskih čet. Republikanska armada je se-

daj številčno močnejša, manjka pa ji občutno letal, tehnične opreme, predvsem pa pušk in topov.

Boji Arabcev proti Židom v Palestini se razvijajo čim dalje bolj v pravo vojno. Angleške čete morajo od tedna do tedna dobivati večje okrepitve. Za Arabci stoji ves mohamedanski svet, povsod kjer bivajo mohamedanci, zbirajo velike vsote za pomoč arabskim četam. Seveda podpirajo Arabce tudi razne države, ki imajo interes na tem, da pobijajo Jude in slabe vpliv Angležev v Sredozemskem morju.

Velike manevre je odredil Hitler za letošnjo jesen. Manevri se vrše že od 14. avgusta dalje. Trajali bodo šest tednov. Pod orožje je poklicanih 750.000 mož. Rekvirirani so tudi vozovi in avtomobili. Moški pod 65 leti ne smejo oditi iz Nemčije. Nad 400.000 mož utrjuje nemško mejo proti Franciji. Nemčija pravi, naj se zaradi teh manevrov nobeden ne razburja.

Novih letal za pet milijonov dolarjev je kupila Francija v Ameriki. Izdatki Francije za oborožitev v zraku stalno rastejo. V letu 1936. so znašali 1460 milijonov frankov, 1937. 2349 milijonov in 1938. že 5472 milijonov frankov.

Pogreb župnika A. Hlinke, voditelja Slovakov, se je izvršil v nedeljo 21. avgusta ob velikanski udeležbi iz vse Slovaške. Župnik Hlinka je bil politični prebuditelj Slovakov in njih voditelj v borbi za avtonomijo. V boju za politične ideale Slovakov je bil dosleden in ni popuščal v boju za avtonomijo nikoli, čeprav mu je praška vlada mnogokrat nudila vstop v vlado in velike trenutne koristi. Pogreba se je udeležil tudi predsednik praške vlade, Slovak dr. Hodža, ki se je v imenu vlade in predsednika republike poklonil v spoštovanju in zahvalnosti pok. Hlinki za vse, kar je storil za državo.

Viničarji

Ali se smejo viničarji spreminjati v najemnike?

Lansko leto je prihajalo na naslov Strokovne zveze viničarjev veliko število prijav, da so po nekaterih krajih vinogradniki viničarje posredno s pisanimi pogodbami spreminjali v najemnike. Zaradi tega je zveza vložila pri kr. banski upravi pritožbo, na katero je tudi dobila odgovor. Letos je banska uprava ponovno poslala okrajnim glavarstvom sledeči jasen odgovor:

»Strokovna zveza viničarjev v Ljutomeru se je z vlogo z dne 26. oktobra 1937 pritožila pri kr. banski upravi, da v zadnjih letih vinogradniki, zlasti v št. Ilju in Štrigovi, v čimdalje večji meri »spreminjajo« svoje viničarje za najemnike v nameri, da se s tem izognejo določilom uredbe o viničarskem redu. Glede na to pritožbo se naroča, da obvestite v poštev prihajajoče vinogradniške organizacije in ev. tudi posamezne vinogradnike, ki se skušajo izogniti določilom navedene uredbe, da so viničarji zaščiteni z uredbo o viničarskem redu. Za viničarja se pa smatra oseba, ki je v službenem položaju, opisanem v § 1. uredbe o viničarskem redu in ima za pravilno izvrševanje svoje službe potrebno strokovno usposobljenost, ne glede na obliko pogodbe, in veljajo za njeno službeno razmerje določila te uredbe (§ 4 uredbe).

Če so dani predpogoji § 1. uredbe, se mora skleniti viničarska službena pogodba. Kdor v takem oziru sklene najemninsko pogodbo, krši uredbo (§ 32) in se mora proti njemu uvesti kazensko postopanje. Kdor je v opisanem službenem položaju, je viničar in ima kot tak dodeljeno prosto stanovanje. Razen tega mu pripadajo tudi vse pravice, izvirajoče iz viničarske uredbe, ter mora izpolnjevati tudi predpisane dolžnosti. Namen uredbe je ščititi gospodarsko slabšega viničarja pred močnejšim gospodarjem, zato so razna določila uredbe, ki urejajo viničarjeve pravice, in s cogens, in se tudi s pogodbo ne morejo razveljaviti ali omejiti v škodo viničarja. Dasi bi se bil morda viničar v pogodbi odpovedal svojim pravicam, vendar lahko zahteva vse to, kar se mu po uredbi priznava, kot ins cogens. — Če je torej kdo v takem službenem razmerju, kakor je opisano v § 1 uredbe in ima predpisano strokovno usposobljenost, je viničar, dasi ga morda gospodar-vinogradnik smatra n. pr. za najemnika.«

Viničarje, posebej še odbornike opozarjamo, da to številko »Delavske pravice« skrbno shranijo!

Po viničarskih skupinah

Limbuš pri Mariboru. Tukajšnja viničarska skupina je imela na praznik 15. avgusta svoj redni občni zbor. Lepa udeležba tudi iz vrst nečlanov je dokaz, da se viničarji čimdalje bolj zavedajo važnosti in pomena organizacije. — Po poročilih odbornikov je bil izvoljen novi odbor. Zastopnik centrale tov. Andrej Mir iz Ljutomera, je razložil pomen naše viničarske zveze ter posebno poudarjal, da ne sme biti med nami takih, ki bi stali ob strani in čakali, kaj jim bodo organizirani tovariši priborili, ampak morajo vsi v organizaciji. Sklenili smo, da ne bomo odnehali, dokler ne bodo organizirani vsi limbuški viničarji.

V naši okoličici se je razpasla navada, da viničarje kadar koli mečejo iz stanovanja. Ni še končana pravda za tov. Franca Lileka, smo doživeli že drug tak primer. To pot je bil žrtev tov. Kosta Jevcevec. Vinogradnica ga. Robič Pavla je zahtevala od viničarske

komisije, da ji dovoli viničarja v osmih dneh vreči iz stanovanja. Obtožila ga je neposlušnosti pri delu. Dne 13. avgusta se je vršila razprava v občinskem uradu v Limbušu. Tudi tega viničarja bi vrgli iz stanovanja, če ne bi tega preprečil viničarjev zastopnik, strok. tajnik mariborske ekspoziture JSZ-e, ki je članom komisije in vinogradniki dokazal na podlagi določb uredbe o viničarskem redu, da se to ne sme in ne more zgoditi. Konec te razprave je bil ta, da je nasprotno viničar odpovedal službo pri vinogradnici. Viničarja je pred koncem razprave razburjena odšla. Tako je šel viničar vesel na svoj dom, nasprotniki organizacije pa so pred pravico in resnico zopet doživeli poraz. Limbuški viničarji, organizirajte se!

PRISTOPI V ZADRUGO

»DELAVSKA TISKARNA«

PRILIKA za tiste, katerim kolo služi za vsakdanjo potrebo! Dürkopp, Victoria, Wanderer so trpežna in močna kolesa, katerim smo znižali cene tako, da smo omogočili vsakomur nabavo. Izplača se vam priti na Jesenice v trgovino

MARIJA KRAŠOVEC

nasproti kolodvora
Naše geslo je: Dobro in poceni!

«Volan»

Društveno poročilo

Na prošnjo kr. banske uprave za izdajo posebnih šoferskih legitimacij poklicnim šoferjem smo prejeli od oblasti sledeče:

»Prosilec (Volan) naj navede še, kdo je po njegovem mnenju poklicni šofer oz. kdo naj se smatra za poklicnega šoferja, in kakšno jamstvo nudi prosilec, da je po njegovem predlogu vozač rs poklicni šofer, odnosno s čim dokaže prosilec, da vozač ni poklicni šofer oz. da se je šoferstvu odrekel. Pripominjamo, da spričevalo o položenu izpitu za vozača motornih vozil ne zadostuje, ker se eni želijo okoristiti ugodnosti pri plačilu banovinske takse na vozniško izkaznico in opravijo šoferski izpit kot poklicni vozači, ne služijo si pa kruha s tem poklicem. Drugi zopet po enem ali dveh letih vožnje opustijo šoferski poklic in se pečajo z drugim zaslužkom ter vozijo le ob priložnosti poceni in več za užitek, tako da resnemu vozaču zavirajo pot do njegove službe.«

Kakšen odgovor smo dali na ta vprašanja, boste brali v prihodnji številki »Delavske pravice«.

Kot je videti, smemo upati na uspeh naše akcije, ker oblast sama priznava, da je treba prave poklicne šoferje zaščititi.

V petek 18. t. m. se je ljubljanski tramvaj, ki menda vozi kar brez zavor in oči, zaletel od zadaj v avtomobil, katerega je vozil naš član št. 106, in ga močno poškodoval. Priče trdijo, da je šofer brez krivde in društvo mu bo dalo brezplačno zagovornika za razpravo pri sodišču, ker je imel v redu plačano članarino.

Vsem članom, ki so v zaostanku s članarino, smo poslali čekovne nakaznice in jih prosimo, da v lastnem interesu svoje zaostanke čimprej poravnajo.

Iz Dobrne smo prejeli: »Izrekamo priznanje vašemu požrtvovalnemu delu za društvo. Le tako naprej, pa bomo tudi mi lahko upravičeno kaj zahtevali...«

Sestanki

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev ima izredni sestanek 31. avgusta ob 5 popoldne v tajništvu na Vodah.

Ljubno v Savinjski dolini. Sestanek bo v nedeljo 28. avgusta ob 2 popoldne v gostilni Mecenovič v Radmirju. Prišel bo zastopnik centrale.

Jesenice

Opozarjamo vse člane, da redno plačujejo članarino, da ne delajo blagajniku nepotrebnega dela in zmed, sebi in vsemu delavskemu gibanju pa škodo. Če hočete, da bo organizacija vršila svoje dolžnosti nasproti vam, vršite tudi vi svojo vedno in ne samo takrat, kadar jo potrebujete. V zvezi s tem vas opozarjamo tudi na poslovniki o podpornem fondu, ki ga za malenkostno ceno enega dinarja dobite v naši pisarni. Preštudirajte ga dobro, da ne boste v primeru bolezni ali brezposelnosti imeli nepotrebne škode.

Preklic

Podpisani obžalujem, kar sem žaljivega govoril o tov. Kuretu Rihardu in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Georg Schäffer, Količev.

PRIHRANKE

vlagajo delavci v Prvo delavsko hranilnico in posojilnico v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22/I.